

RESUMÉ:**Grundläggande anvisningar om dataskydd för kommunerna****Del II Rättslig grund för behandling av personuppgifter**

Behandling av personuppgifter i kommunen förutsätter alltid en behandlingsgrund enligt lagen. Behandlingsgrunden ska fastställas innan behandlingen inleds, och är kopplad till ändamålet med behandlingen. Behandlingsgrunden påverkar både den personuppgiftsansvariges skyldigheter och den registrerades rättigheter.

Kommunerna behandlar personuppgifter för flera olika ändamål, till exempel för att fullgöra lagstadgade uppgifter, tillhandahålla frivilliga tjänster och utveckla verksamheten. Bedömningen av behandlingsgrunden är en central del av god informationshantering och genomförandet av dataskyddet.

Allmänna behandlingsgrunder

Enligt artikel 6 i dataskyddsförordningen **kan behandlingen av personuppgifter basera sig på följande grunder:**

- den registrerades samtycke
- avtal
- en rättslig förpliktelse för den personuppgiftsansvarige
- skydd av vitala intressen
- utförandet av en uppgift av allmänt intresse eller utövning av offentlig makt
- ett berättigat intresse hos den personuppgiftsansvarige eller en tredje part.

Behandlingen av personuppgifter inom kommunerna grundar sig i regel på fullgörandet av en rättslig förpliktelse samt utförandet en uppgift av allmänt intresse. Den valda behandlingsgrunden ska också kunna påvisas i efterhand.

Rättslig förpliktelse

Behandlingen av personuppgifter är laglig då den är nödvändig för att fullgöra en förpliktelse som åvilar kommunen.

Denna grund kan vara tillämplig exempelvis i följande situationer:

- ordnande av grundläggande utbildning
- ordnande av lagstadgad offentlig arbetskraftsservice
- andra tjänster och skyldigheter som föreskrivs i lag

Som begrepp är en rättslig förpliktelse som behandlingsgrund snävare än kommunens lagstadgade uppgift: en rättslig förpliktelse förutsätter att en myndighet har ålagts uttryckliga förpliktelser i anslutning till sin uppgift.

Tillämpningen av behandlingsgrunden förutsätter att förpliktelsen baserar sig på en tillräckligt tydlig och förutsägbar reglering. Dessutom måste behandlingen av personuppgifter vara nödvändig för att fullgöra förpliktelsen i fråga.

Allmänt intresse och utövning av offentlig makt

Många av kommunens uppgifter är kopplade till tillgodoseendet av det allmänna intresset. Då kan behandlingen av personuppgifter grunda sig på utförandet av en uppgift av allmänt intresse eller utövning av offentlig makt. För att allmänintresset ska kunna tillämpas som behandlingsgrund bör myndighetens uppgift vara fastställd i lag.

Denna grund kan vara tillämplig exempelvis i följande situationer:

- kommunen har prövningsrätt i fråga om utförandet av uppgiften och behandlingen av personuppgifter
- frivilliga uppgifter som hör till kommunens allmänna kompetens
- allmän rådgivning till kommuninvånarna
- planering, uppföljning och utveckling av tjänster

Behandlingen av personuppgifter ska alltid vara nödvändig, proportionerlig och begränsad i förhållande till det avsedda ändamålet.

Samtycke

Samtycke tillämpas endast i undantagsfall som egentlig behandlingsgrund i den kommunala verksamheten. Förhållandet mellan en myndighet och en registrerad person kan präglas av obalans, vilket innebär att ett samtycke inte alltid är frivilligt.

Samtycke kan dock komma i fråga i situationer där en tjänst är genuint frivillig och där det inte kan inverka negativt på personen om samtycke inte ges. Dessutom kan

samtycke i vissa situationer tillämpas som en skyddsåtgärd eller som grund för utlämnande av sekretessbelagd information.

Övriga behandlingsgrunder

Avtalsgrunden är tillämplig i situationer där den registrerade är part i ett avtal. Denna behandlingsgrund tillämpas i begränsad utsträckning i kommunerna.

Berättigat intresse kan endast i exceptionella situationer tillämpas på myndigheter och är inte tillämpligt till exempel i samband med kommunens lagstadgade uppgifter.

Skydd av vitala intressen kan komma i fråga i nödsituationer där en persons liv eller hälsa måste skyddas och det inte finns någon annan behandlingsgrund att tillgå.

Särskilda kategorier av personuppgifter

Särskilda kategorier av personuppgifter omfattar bland annat uppgifter om hälsa, religion, politiska åsikter, fackföreningsmedlemskap, sexuell läggning och biometriska igenkänningsuppgifter.

Behandling av dessa uppgifter är i regel förbjuden, såvida det inte finns både en allmän grund för behandlingen och en särskild, lagstadgad grund för undantag. Vid behandlingen måste dessutom förstärkta skyddsåtgärder vidtas, såsom avgränsning av användarrättigheter, uppföljning av loginformation och lämpliga tekniska säkerhetslösningar.

Ändamålsbundenhet

Personuppgifter får endast samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Ytterligare behandling för något annat ändamål kräver en separat bedömning.

En sådan ytterligare behandling som kan betraktas som förenlig är till exempel:

- arkivering enligt allmänt intresse
- statistikföring
- vetenskaplig forskning
- historisk forskning.

Utlämnande av uppgifter och utnyttjande av digitalisering

Utlämnande av personuppgifter utgör vanligen en ytterligare behandling som avviker från det ursprungliga ändamålet och som därför endast är tillåten om den grundar sig på samtycke eller en bestämmelse i lag eller är förenlig med det ursprungliga användningsändamålet. Ett personuppgiftsbiträde får endast behandla uppgifterna i enlighet med den personuppgiftsansvariges instruktioner och får inte använda dem för egna ändamål utan förenliga användningsändamål eller fastställda behandlingsgrunder. Särskilt när det gäller digitala tjänster och ny teknik måste man se till att det finns en tydlig,

tillräckligt precis och förutsägbar behandlingsgrund och att behandlingen är nödvändig och står i proportion till ändamålen.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att lagligheten i behandlingen av personuppgifter i kommunen framför allt bygger på en noggrann förhandsbedömning, tydlig dokumentation och att uppgifterna endast behandlas för motiverade och berättigade ändamål.